

Діагностичний аналіз підприємства є складним процесом. Оптимальним є здійснення економічної діагностики окремим проектом. Це пов'язано, головним чином з тим, що діагностичне дослідження є обмеженою в часі дією, з визначеним колом виконавців. Діагностичне дослідження, як правило носить періодичний характер. Отже, під проектом діагностичного аналізу підприємства слід розуміти тимчасовий захід, призначений для формування висновку – діагнозу. Саме висновок – є результатом здійснення проекту діагностичного аналізу підприємства, який представляє загальний опис проблем та причин їх виникнення, з подальшим розробленням заходів для уникнення повторення в процесі господарювання.

Висновок. Приєднання України до СОТ потребує від підприємств радикального переосмислення змісту, методів та інструментів управління підприємством. Діагностичний аналіз проблем підприємства, для їх швидкого подолання, стає ще більш актуальним, що дозволить адаптуватися до досконалих конкурентних змін зовнішнього ринкового середовища.

Список використаних джерел

1. Шершньова З. С. Стратегічне управління: Навчальний посібник / Шершньова З. С., Оборська С. В. – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.
2. Економічна енциклопедія : у 3 т. / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Академія ; Тернопіль : Акад. нар. госп-ва, 2000-2002.
3. Воронкова А. Е. Діагностика стану підприємства; теорія і практика: Монографія / За заг. ред. проф. А. Е. Воронкової. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 448 с.
4. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретично-методологічні засади та практичний інструментарій / Л.О. Лігоненко – К.: КНТЕУ, 2001.
5. Швиданенко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства Монографія / Г. О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2002. – 290 с.
6. Олійник О.В., Мошинський С.В. Економічний аналіз: Підручник для студентів економічних спеціальностей ВНЗ. / За ред. Ф.Ф. Бутинця, 2-ге вид. доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 704 с.

Summary. The article deals with theoretical aspects of diagnostic analysis, an exposure and decision is by diagnostics of problem of enterprise in modern economic conditions

Key words: diagnosis, diagnostic analyze, «tree of problem», methods of diagnostics, cart index of problems, stage of economic diagnostics

УДК [33.021:005.521] : 657.62

Городянська Л.В., к.е.н., доцент ДВНЗ
«КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПОТЕНЦІАЛУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Досліджено особливості набуття інноваційним творінням правового захисту з позиції економіко-правового середовища України. Визначено тенденцію зростання потенціалу інтелектуальних ресурсів на основі аналізу кількості заявок, поданих на об'єкти інтелектуальної власності.

Ключові слова: інтелектуальні ресурси, потенціал, інтелектуальна власність, творіння, промислова власність, інтелектуальний продукт.

Переорієнтація суспільства до економіки знань розпочалася ще у XX столітті та призвела до істотних змін, пов'язаних з інформаційною революцією й поступовою втратою фізичною працею провідного значення. Змінювання у постіндустріальному суспільстві пріоритетів з фізичної праці на розумову, коли особливу значущість набувають сфера послуг та інші види економічної діяльності, потребує дослідження сутності потенціалу інтелектуальних ресурсів, людського потенціалу, трудових ресурсів та інтелектуальної власності. Проблему створення в Україні надійної системи охорони інтелектуальної власності в контексті переходу на інноваційний шлях економічного розвитку всебічно обговорювали на численних парламентських слуханнях, міжнародних науково-практичних конференціях і семінарах. Захист прав на творчі результати інтелектуальних ресурсів належить до стратегічних питань у розвитку нашої держави.

З метою дослідження поставленої проблеми визначимо історичні вехи та ключові документи, пов'язані з розвитком економіко-правових відносин у сфері інтелектуальної діяльності. Так, із прийняттям 20 березня 1883 року Паризької конвенції з охорони прав промислової власності, уперше з'являється законодавчо визначений термін «об'єкт промислової власності». У п. 1 конвенції зазначено, що «об'єктами охорони промислової власності є патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування та вказівки про походження чи найменування місця походження, а також припинення недобросовісної конкуренції». Поняття про результати інтелектуальної діяльності уперше з'являється 9 вересня 1886 року із прийняттям Бернської Конвенції про охорону літературних і художніх творів, а також різних видів творчої діяльності у сфері виробництва і науки. Завдяки підписанню 14 липня 1967 року у Стокгольмі Конвенції про створення Всесвітньої організації інтелектуальної власності до обігу вводиться категорія «інтелектуальна власність». У Конвенції зазначається, що до об'єктів інтелектуальної власності належать права на літературні, художні та наукові твори, на результати творчої діяльності у виробничій, науковій і художній сферах. Інститут права інтелектуальної власності традиційно поділяється на авторське право та право промислової власності. Варто зазначити про відсутність в економічній літературі однозначного тлумачення сутності категорій «інтелектуальна власність» та «інтелектуальні ресурси».

Метою статті є дослідження економіко-правових засад захисту потенціалу інтелектуальних ресурсів та виявлення тенденції його розвитку в Україні.

У науковій літературі виокремлюють дві теорії – *теорію виключних прав* та *теорію права власності* або пропріетарну теорію (від лат. *proprietas* – власність). Прихильниками теорії виключних прав є група російських дослідників, серед яких В.А. Дозорцев та ін. Вони вважають «інтелектуальну власність» більш образом, ніж науковою категорією, та пропонують замість неї поняття «виключні права на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації», які тлумачаться цією групою дослідників як майнові права, до складу яких не включаються особисті немайнові права. Прихильниками теорії права власності є О.П. Сергеев та ін. Вони вважають, що за сутністю категорія «інтелектуальна власність» є правами на результати інтелектуальної діяльності. Поважаючи думку цих економістів, зазначимо, що набуття правового захисту лише окремими об'єктами, які створено в результаті використання потенціалу інтелектуальних ресурсів, та віднесення їх до складу інтелектуальної власності пов'язано із природою інтелектуальних ресурсів, що проявляється в економіко-правовому середовищі України з двох позицій:

- 1) як результат інтелектуальної діяльності трудових ресурсів, внаслідок чого створюються та уперше з'являються на ринку нові продукти, інтелектуальні творіння та інноваційні технології;
- 2) як творчий процес, завдяки якому можуть розроблятися та освоюватися нові інтелектуальні продукти, на об'єкти яких розповсюджується немайнове (особисте) або майнове право.

Вважаємо, що *інтелектуальні ресурси* є сукупністю інтелектуального потенціалу працівників, які створюють продукти інтелектуальної діяльності.

Враховуючи двоїстий економіко-правовий характер «інтелектуальної власності», пропонується тлумачити цю категорію з позиції єдності юридичних та економічних норм і відносин. З метою найбільш повного розкриття, охоплення та відтворення всіх аспектів прояву природи цієї категорії в економіко-правовому середовищі України, розглянемо та узагальнимо спочатку юридичну інформацію. Так, набуття виключного права на результати розумової діяльності людини втілюється в об'єктах інтелектуальної власності. Саме така відмінність з юридичної точки зору відрізняє поняття «інтелектуальна власність», яка уособлює виключні права від «права власності». Право власності є більш широким з усіх речових прав, що включає право власника на володіння, користування та розпорядження своїм майном. До основних юридичних документів, де тлумачиться категорія «інтелектуальна власність», відносять Конституцію України та Цивільний кодекс України. Так, у ст. 41 Конституції України наголошується, що «кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності». У ст. 418 Цивільного кодексу України визначено, що право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності. Згідно зі ст. 41 Закону України «Про власність» інтелектуальна власність тлумачиться як сукупність певних прав на результати інтелектуальної діяльності. У Великому економічному словнику [1, с. 351] інтелектуальна власність тлумачиться як сукупність правових відносин з приводу володіння, розпорядження та використання продуктів інтелектуальної діяльності, виключних прав на результати творчої діяльності та засоби індивідуалізації. Таким чином, основні відмінності інтелектуальної власності полягають саме в нематеріальному характері її об'єктів та сукупності заходів, які забезпечують охорону виключних прав згідно вимог чинного законодавства.

Розглядаючи сутність інтелектуальних ресурсів, де визначальною рушійною силою є певний потенціал людини, підкреслимо, що він може реалізуватися й набувати форми інтелектуального творіння як об'єкт інтелектуальної власності завдяки законодавчому закріпленню за автором права на інтелектуальне творіння або ні. Наприклад, результати творчої діяльності інтелектуальних ресурсів у науково-технічній сфері можуть визнаватися об'єктами промислової власності. Саме тому, вважаємо, що кількість поданих заявок на об'єкти промислової власності характеризує потенціал інтелектуальних ресурсів. Аналіз статистичних даних [2] щодо динаміки надходжень заявок на об'єкти промислової власності за двадцять років у період з 1993-2011 рр. виявив наступну тенденцію (рис. 1). У період з 1993 по 1996 роки спостерігалось зниження кількості надходжень заявок на об'єкти промислової власності. Починаючи з 1996 р. надходження заявок поступово зростає, та у 2011 р. їх кількість складає 17445, що свідчить про зростання потенціалу інтелектуальних ресурсів.

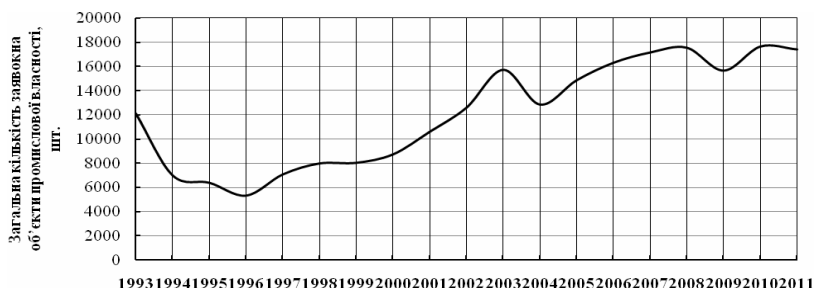

Рис. 1. Надходження заявок на об'єкти промислової власності у 1993-2011 рр.

Висновки. У статті розглянуто потенціал інтелектуальних ресурсів з двох позицій: як процес, пов'язаний із розробкою, освоєнням і розповсюдженням нових інтелектуальних продуктів, та як творчий результат інтелектуальної діяльності, внаслідок чого створюються та уперше з'являються на ринку нові продукти, інтелектуальні творіння та інноваційні технології.

Здійснено економіко-статистичний аналіз надходження заявок на об'єкти промислової власності та охарактеризовано динаміку розвитку потенціалу інтелектуальних ресурсів в Україні за двадцять років.

Список використаних джерел

1. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б. Борисов. – Изд. 3-е, пер. и доп. – М.: Книжный мир, 2010. – 860 с.
2. Офіційний веб-портал Державної служби інтелектуальної власності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sdip.gov.ua/ua/statistic_nadход.html.

Summary. *The features innovative creations gaining legal protection from a position of economic and legal environment of Ukraine. The tendency of increase of potential of intellectual resources is certain on the basis of analysis of amount of requests, given on the objects of intellectual property.*

Key words: *Intellectual resources, potential, intellectual property, creation, industrial property, intellectual product.*

УДК 338. 43

*Качутова А.А., аспирант очной формы обучения, преподаватель
Нижегородского государственного инженерно-экономического
института (Российская Федерация)*

*Сулов С.А., к.э.н., доцент Нижегородского государственного
инженерно-экономического института (Российская Федерация)*

АНАЛИЗ ПРОИЗВОДСТВА ЗЕРНА В НИЖЕГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье проанализировано зернопроизводства в Нижегородской области.

Ключевые слова: *зерно, зернопроизводство, анализ.*

Нижегородская область является достаточно развитым регионом с высоким уровнем развития сельского хозяйства. Нижегородская область обладает крупными запасами земли, что позволяет ей заниматься производством сельскохозяйственных культур.